

ולפ"ז כסא ושטיח על הדשא לא יניחם זמן רב במדה שמפריעים לצמח, כדי שהסרתם לא תחשב תיקון.

^{אוצר החכמה}

ואמנם בפינוי כלי מקרקע שאינה זרועה, כתב החזו"א^ל ואם הוא דבר העומד לפנותו כמו כלי תשמיש נראה דאף איסורא דרבנן ליכא, ע"כ. כלומר כלי תשמיש שעומד לפנותו אינו בטל אל הקרקע וממילא אין בהסרתו תיקון קרקע אפילו כשמכוין לתקנה לזריעה.

יש בזה חילוק בין מלאכת חורש למלאכת זורע, דכשהנידון הוא משום מלאכת חורש שמכשיר את הקרקע לזריעה, בעינן תיקון בגוף הקרקע, וכלי תשמיש אינו כגוף הקרקע, אבל כשהנידון הוא משום זורע כגון שיש שם צמחים או דשא ומונח על הדשא כלי תשמיש זמן רב במדה שניכר בדשא הצורך בהסרת החפץ לתיקון הדשא, ובהסרתו הדשא מקבל את אור השמש ומסייע לצמיחתו והוא מכוין לכך, הרי זה תיקון של מלאכת זורע ואסור, וכמש"נ. [דין פינוי פסולת מהקרקע יבואר בפרק הבא].^{אוצר החכמה}

ו. שפיכת מים למקום זרעים

א. מי שטיפת רצפה, לגרוף אותם לגינה, אם אין ודאות שחומרי הניקוי מזיקים לגינה ולא מועילים, יגרוף את המים עד קרוב לשפת הרצפה כדי שילכו קצת מאליהם, וכמו"כ בקומות עליונות יגרוף עד קרוב לנקב שממנו נשפכים לגינה, דבכהאי גוונא הוי גרמא, ובאופן שלא יהא ניחא ליה לתועלת הצמחים. וכיון דהוי פסיק רישיה דלא ניחא ליה ובצירוף גרמא, שרי, כן שמעתי מהגרי"ש אלישיב זצ"ל.

לג. סי' י"ט ס"ק א'.

ובארחות רבינו^{לד} כתב, דבחדרו של החזו"א כשנטל ידיו, היה צינור שהוליק את המים לחצר על פרחי בר שצמחו מעצמם, וצוה בשמיטה לשנות מקום יציאת המים למקום שאין צמחיה.

מבואר דלכתחילה לא סמך להקל בגרמא כזו הנעשית בפסיק רישיה דלא ניחא ליה.

ב. כמו"כ כאשר צומחים עשבים בין המרצפות צריך להזהר מלהביא המים עליהם, כן שמעתי מהגרי"ש אלישיב זצ"ל. ויש עצה לתולשם כי זה תיקון קרקע של בונה ולא של חורש, וכמשי"ת בפרק הבא.

ג. גם אם שוטף את הרצפה ע"י גוי, צריך למנוע אותו מלהוליק את המים לגינה כשמועיל לצמחים, כן שמעתי מהגרי"ש אלישיב זצ"ל.

ד. הפעלת מזגן שמימיו מנטפים לקרקע, שמעתי מהגרי"ש אלישיב זצ"ל דאם המים מנטפים לקוצים וכדומה דלא ניחא ליה הרי זה גרמא בפסיק רישיה דלא ניחא ליה ושרי, ואם צומח שם דבר טוב ואין בידו לשנות מיקום זרימת המים, כשמנטף לשדה חבירו שלא איכפת ליה שרי, וכשמנטף לגינה של שותפין ואין בידו לשנות, צידד הגרי"ש אלישיב זצ"ל, דבגרמא של מזגן שהיא גרמא רחוקה יותר כי המים אינם בעולם, מהני שיחליט בדעתו שלא יהנה מזה^{לה}.

לד. ח"ב עמוד שמ"ח.

לה. מצינו בענין זה בפסחים כ"ו. מוכרי כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יכוננו בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים, דהתוס' [בשבת כ"ט: ד"ה ובלבד] פירשו דמיירי בענין דלא הוי פסיק רישא כגון שלבוש בבגדים אחרים המגינים עליו מפני החמה ומפני הגשמים. והר"ן [בחולין צ"ג:] פירש דהתם ודאי מטי ליה הנאה, אלא כיון דלא מיכוין לה לא חשבינן לה

ה. לגרופ מים מריצפת הבית לגינה שמוצפת מים, כשאין לצמחים תועלת מהוספת מים אלו, אין בזה משום זורע ושרי בשביעית.

ז. גיזום צמחים

א. לגזום גדר חיה הגדלה פרא, אע"פ שמתכוין רק לנוי ולא לחזק את השיח, הרי זה דרך עבודת האילן ואסור, כן שמעתי מהגרי"ש אלישיב זצ"ל.

ב. ענפי אילן ושיח החודרים לחלוננו או מפריעים לתלות כביסה וכדו', יכול לחותכם באורך הנצרך, כי חיתוך כזה אינו מועיל לאילן כזמירה, כן שמעתי מהגרי"ש אלישיב זצ"ל, וכן מבואר בחזו"א, אע"פ שבשבת חייב בזימור כזה, וכמש"נ בהערה^{לו}.

מידי. ויעוי' בגליון מהרש"א [נדפס בילקוט מפרשים על הרי"ף בחולין שם] דיראה שיש ראייה מדברי רבא לסברת הר"ן דהנאה בעל כרחו חשיב כלא ניחא ליה, עיי"ש.

לו. יעוי' בתוס' בסנהדרין כ"ו. דזומר וצריך לעצים בשבת חייב ובשביעית שרי. וביאר המהרש"ל בחכמת שלמה, דזמירה כזו קשה לעץ שמתקלקל יותר אבל מ"מ מעט צומח והוי כנוטע בשבת, אבל גבי שביעית צריך שישביח הקרקע ויתקן בזה יותר, ע"כ. והחזו"א סי' י"ט ס"ק י"ד וט"ו ביאר בזה שכל זימור צריך דקדוק וחכמה וכל זימור שאינו על צד הדקדוק עושה גרעון בפירות, ובשבת חשיב זומר דסוף סוף הזמירה הועילה ככל זומר אף שלא דקדק כהוגן, אבל לענין שביעית כיון שאין עושין כן והוא נתכוין לעצים שרי. דבמקום שיש שינוי בעיקר העבודה בין עושה לצורך העצים לעושה לצורך האילן והוא מכוין רק לעצים שרי. ואם מתכוין גם לתועלת העץ אסור לגזום אפילו כשמשנה מכללי הגיזום, ועל זה נאמר הלב יודע אם לעקל אם לעקלקלות, עיי"ש. ויעוי' בהוראות החזו"א בספר נתיב השמיטה, ובדרך אמונה במכתבים מהחזו"א מכתב ו' וז' במה שדן בזמירת הגפן לאוקמי כדי שלא ימותו כל הפירות, כשהיא נעשית שלא